

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2005. július 14. *

A C-65/02. P. és C-73/02. P. sz. egyesített ügyekben,

a **ThyssenKrupp Stainless GmbH**, korábban Krupp Thyssen Stainless GmbH
(képviseli: M. Klusmann Rechtsanwalt)

fellebbezőnek (C-65/02. P. sz. ügy),

a **ThyssenKrupp Acciai speciali Terni Spa**, korábban Acciai speciali Terni Spa
(képviselik: A. Giardina és G. Di Tommaso avvocati, kézbesítési cím: Luxembourg)

fellebbezőnek (C-73/02. P. sz. ügy)

a Bíróság ESZAK-alapokmányának 49. cikke alapján 2002. február 28-án benyújtott két fellebbezése tárgyában,

* Az eljárás nyelve: német és olasz.

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviseli: A. Whelan, meghatalmazotti minőségben, segítője: H.-J. Freund Rechtsanwalt [C-65/02. P. sz. ügy], valamint A. Whelan és V. Superti, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: A. Dal Ferro avvocato [C-73/02. P. sz. ügy], kézbesítési cím: Luxembourg),

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök, A. Rosas, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts és S. von Bahr (előadó) bírák,

főtanácsnok: P. Léger,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

a főtanácsnok indítványának a 2004. október 28-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Fellebezéseikben a ThyssenKrupp Stainless GmbH (a továbbiakban: TKS) és a ThyssenKrupp Acciai speciali Terni Spa (a továbbiakban: AST) az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságának T-45/98. és T-47/98. sz., Krupp Thyssen Stainless és az Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben 2001. december 13-án hozott azon ítélet (EBHT 2001., II-3757. o., a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kérik, amelyben az Elsőfokú Bíróság csak részben adott helyt az ESZAK-Szerződés 65. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárással (IV/35.814. sz. — „Ötvözet felár”-ügy) kapcsolatos 1998. január 21-i 98/247/ESZAK bizottsági határozat (HL L 100., 55. o., a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítése iránti keresetüknek.

A jogvita alapját képező tényállás

- 2 Az Elsőfokú Bíróságnak benyújtott keresetek alapjául szolgáló, és az általa a megtámadott ítéletben kifejtett tényeket a jelen ítélet céljából az alábbiakban lehet összegezni.
- 3 A TKS (német jog alá tartozó társaság) összefonódás nyomán jött létre, amely a 1995. január 1-jén a Fried Krupp AG Hoesch-Krupp-nak, (a továbbiakban: Krupp) és a Thyssen Stahl AG-nek (a továbbiakban: Thyssen) a rozsdamentes, sav- és hőálló acéllemezek iparágában végzett tevékenységei között folyt le. A TKS cégneve kezdetben KruppThyssen Nirosta GmbH volt, 1997 szeptembere óta pedig Krupp Thyssen Stainless GmbH.

- 4 Az AST, korábban Acciai Speciali Terni Spa (olasz jog alá tartozó társaság), amelynek egyik fő tevékenysége a rozsdamentes acéllemezek termelése, 1994. január 1-jén jött létre. 1994. december 21-én az Európai Közösségek Bizottsága engedélyezte, hogy több társaság megvegye az AST-t, amelyek között a Krupp és a Thyssen is szerepelt. A Krupp részesedése az AST-ben 1995 decemberében 50%-ról 75%-ra emelkedett, majd 1996. május 10-én 100%-ra. A Krupp ezután átruházta az AST-ben meglévő minden részesedését a TKS-re.

- 5 Fogyasztói panaszok és a szaksajtóban megjelent információk nyomán 1995. március 16-án a Bizottság az ESZAK-Szerződés 47. cikke alapján arra kért több, rozsdamentes acél termelésével foglalkozó vállalkozást, hogy szolgáltatassanak adatokat „ötvözet felár” néven ismert, közösen végrehajtott áremelésükről.

- 6 Az ötvözet felár az ötvözet alkotóelemeinek árfolyama alapján kiszámított árkiegészítés, amely a rozsdamentes acél alapárához adódik hozzá. A rozsdamentes-acél-termelők által ötvözéshez felhasznált alkotóelemek (nikkel, króm és molibdén) ára a termelési költségek jelentős részét képezi. Ezen alkotóelemek árfolyama rendkívül ingadozó.

- 7 Az összegyűjtött információk alapján 1995. december 19-én a Bizottság kifogásközlést intézett 19 vállalkozáshoz (a továbbiakban: első kifogásközlés).

- 8 1996 decemberében és 1997 januárjában, egy sor bizottsági helyszíni vizsgálatot követően bizonyos vállalkozások ügyvédjei vagy képviselői kifejezték együttműködési szándékukat a Bizottság felé. 1996. december 17-én a TKS, 1997. január 17-én pedig az AST tett ilyen értelmű nyilatkozatot a Bizottságnak.

- 9 1997. április 24-én a Bizottság az 1995. december 19-i helyébe lépő új kifogásközlést tett e vállalkozásoknak és a Thyssennek (a továbbiakban: második kifogásközlés).
- 10 1997. július 23-i nyilatkozatában a TKS hozzájárult ahhoz, hogy megállapítsák a felelősségét a Thyssennek felrótt 1993 utáni tényekért, bár ez utóbbi tevékenységét a rozsdamentes acéllemezek iparágában csak 1995. január 1-jét követően ruházták rá.
- 11 1998. január 21-én a Bizottság meghozta a vitatott határozatot.
- 12 E határozat szerint 1993-ban a rozsdamentes acél alkotóelemeinek ára jelentősen esett. Amikor 1993 szeptemberétől a nikkellé felár emelkedett, a termelők haszonkulcsa jelentősen csökkent. Ebben a helyzetben az 1993. december 16-i találkozón (a továbbiakban: madridi találkozó) a rozsdamentes acéllemezek termelőinek többsége megállapodott az árak összehangolt emeléséről az ötvözet felár számítási paramétereinek változtatásával. Ebből a célból elhatározták, hogy 1994. február 1-jétől olyan ötvözet felár alkalmaznak, amelyet a legutoljára 1991-ben használt képlet alapján számolnak ki, úgy, hogy minden termelő az ötvözet alkotóelemeinek referenciaértékeként az 1993. szeptemberi értéket veszik alapul, amikor a nikkellé felár történelmi mélypontra volt.
- 13 A vitatott határozat rámutat arra, hogy az újonnan meghatározott referenciaértékek alapján számolt ötvözet felár 1994. február 1-jétől az európai eladásaira – Spanyolország és Portugália kivételével — minden termelő alkalmazta.

14 A vitatott határozat 1. cikkében a Bizottság megállapította, hogy a Compañía española para la fabricación de aceros inoxidables SA (Acerinox) (a továbbiakban: Acerinox), az ALZ NV, az AST, az Avesta Sheffield AB (a továbbiakban: Avesta), a Krupp, valamint a Thyssen, 1995. január 1-jétől együtt a TKS) és az Ugine SA, később Usinor SA (a továbbiakban: Usinor) megsértették az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (1) bekezdését az 1993 decemberétől az Avesta vonatkozásában 1996 novemberéig terjedő, az összes többi vállalkozás vonatkozásában a vitatott határozat meghozataláig terjedő időszakban, azzal, hogy az ötvözet felár kiszámításához felhasznált képlet referenciaértékeit összehangolt módon megváltoztatták és alkalmazták. Szerinte ennek a gyakorlatnak a hatása és a célja a verseny korlátozása és torzítása a közös piacon.

15 A vitatott határozat 2. cikkében a következő bírságokat szabták ki:

— Acerinox:	3 530 000 ECU,
— ALZ NV:	4 540 000 ECU,
— AST:	4 540 000 ECU,
— Avesta:	2 810 000 ECU,
— TKS:	8 100 000 ECU és
— Usinor:	3 860 000 ECU.

Az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott keresetek és a megtámadott ítélet

- 16 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához a TKS 1998. március 11-én, az AST 13-án keresetet nyújtottak be, amelyben arra kérték az Elsőfokú Bíróságot, hogy a vitatott határozatot a reájuk vonatkozó részben semmisítse meg, másodlagosan pedig jelentősen csökkentse e határozat által reájuk kiszabott bírságot.
- 17 A megtámadott ítéletében az Elsőfokú Bíróság:
- ítélethozatal céljából egyesítette a T-45/98. sz. és T-47/98. sz. ügyeket;
 - megsemmisítette a vitatott határozat 1. cikkét annyiban, amennyiben az megállapítja a TKS felelősségét a Thyssen által elkövetett jogsértésért;
 - a vitatott határozat 2. cikkében a TKS-re és az AST-re kiszabott bírságot 4 032 000 euróban határozta meg;
 - a két keresetet ezt meghaladóan elutasította;
 - a T-45/98. sz. ügyben akként rendelkezett, hogy a TKS és a Bizottság viselik saját költségeiket, és

- a T-47/98. sz. ügyben kötelezte az AST-t a saját és a Bizottság részéről felmerült költségek kétharmadának viselésére, ez utóbbit pedig a saját költségei egyharmadának viselésére.

A felek kérelmei és a fellebbezések alátámasztására felhozott hatályon kívül helyezési jogalapok

- 18 A C-65/02. P. sz. ügyben a TKS azt kéri, hogy a Bíróság:
- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az a keresetét elutasítja;
 - módosítsa a vitatott határozat 1. cikkét és reá vonatkozóan a jogsértés időtartamát;
 - ugyanebben az arányban csökkentse a vitatott határozat 2. cikke szerint reá kiszabott bírság összegét;
 - másodlagosan az előző két kérelem vonatkozásában az ügyet utalja vissza az Elsőfokú Bíróság elé;
 - a Bizottság csatlakozó fellebbezését utasítsa el, és

— kötelezze ez utóbbit a fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés költségeinek viselésére.

19 Ugyanebben az ügyben a Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

— a fellebbezést utasítsa el;

— másodlagosan, abban az esetben, ha a megtámadott ítéletet hatályon kívül helyezné, a bíróság összegének a csökkentésére irányuló kérelmet utasítsa el;

— helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az Elsőfokú Bíróság:

i) megsemmisítette a vitatott határozat 1. cikkét, amely megállapítja a TKS felelősségét a Thyssen által elkövetett jogsértésért;

ii) 7 596 000 eurónál alacsonyabb összegben határozta meg a TKS-re a vitatott határozat 2. cikke által kiszabott bírságot;

iii) elrendelte, hogy a Bizottság maga viseli saját költségeit;

— kötelezze a TKS-t a Bíróság előtti eljárás költségeinek viselésére.

20 A C-73/02. P. sz. ügyben az AST azt kéri, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben helybenhagyja a vitatott határozatot, amely átalányösszegű bírságot szabott ki reá annak ellenére, hogy a TKS csoport tagja, amely csoportra szintén szabtak ki átalányösszegű bírságot;
- másodlagosan helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben helybenhagyja a vitatott határozat 1. cikkét, amely szerint a neki felrótt versenyszétes e határozat meghozataláig tartott;
- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben nem ad helyt arra irányuló kérelmének, hogy a közigazgatási eljárás során tanúsított együttműködésére tekintettel további 40%-kal csökkentse a bírság összegét, és
- kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

21 Ugyanebben az ügyben a Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

- a fellebbezést utasítsa el;
- másodlagosan utasítsa el a vitatott határozat megsemmisítésére irányuló kérelmet abban az esetben, ha a megtámadott ítélet egyik pontját hatályon kívül helyezné, és

— kötelezze az AST-t a költségek viselésére.

22 A TKS három hatályon kívül helyezési jogalapra hivatkozik fellebbezésének alátámasztására:

— téves jogalkalmazás a jogsértés időtartamának értékelésénél;

— az átalányösszegű bírság hibás kiszámítása és

— téves jogalkalmazás amiatt, hogy helytelenül vonták le a TKS vizsgálati eljárás során tanúsított együttműködésének a bírság összegének a csökkentésére vonatkozó következményeit.

23 Az AST szintén három hatályon kívül helyezési jogalapra hivatkozik fellebbezésének alátámasztására:

— téves jogalkalmazás amiatt, hogy annak ellenére szabtak ki reá bírságot, hogy a TKS csoport tagja volt;

— téves jogalkalmazás a jogsértés időtartamának értékelésénél és

— az egyenlő elbánás és a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének megsértése a bírság összegének csökkentése vonatkozásában.

- 24 A csatlakozó fellebbezése alátámasztására a Bizottság három jogalapra hivatkozik:
- bizonyos bizonyítási okiratok elferdítése és téves jogalkalmazás annak értékelése során, hogy a Thyssen felelőssége átszállt a TKS-re;

 - a védelemhez való jog érvényesítéséhez teljesítendő feltételek helytelen értékelése és

 - mérlegelési hiba a védelemhez való jog megsértése vonatkozásában.

Az ügyek egyesítéséről

- 25 A felek és a főtanácsnok meghallgatását követően a jelen ügyeket a köztük lévő összefüggésre tekintettel ítélethozatal céljából a Bíróság eljárási szabályzata 43. cikkének megfelelően egyesíteni kell.

A TKS és az AST fellebbezéséről

- 26 Mivel a fellebbezésük alátámasztására a TKS és az AST lényegében azonos jogalapokra hivatkoznak, azokat együtt szükséges vizsgálni, külön kitérve mindegyik jogalap esetében az adott esetben a felperesek valamelyike által hivatkozott csekély különbségekre.

A jogsértés időtartamának értékelésénél elkövetett, téves jogalkalmazásra alapított jogalapról

A felek érvei

- 27 A TKS az első jogalapjában, az AST a második jogalapjában azzal érvel, hogy szemben azzal, amit az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 182. pontjában megállapított, a jogsértés nem tartott négy évig, vagyis a madridi találkozótól a vitatott határozat meghozataláig, hanem egyszeri és rövid ideig tartó volt. A jogsértés ugyanis csak e találkozót követően fejtette ki hatását, és csak néhány hétig tartott.
- 28 A TKS és az AST rámutatnak arra, hogy mindegyik vállalkozás önállóan határozta meg árait, ahogyan az áraik ingadozásai is mutatják. A vállalkozások egymástól független, összehangolás nélküli magatartást tanúsítottak akkor, amikor úgy döntöttek, hogy nem módosítják az ötvözet felár referenciaértékét. Úgy vélik, hogy az Elsőfokú Bíróság helytelenül indokolta a megtámadott ítélet 178. pontjában azt a megállapítást, amelyet a jogsértés időtartamával kapcsolatban tett.
- 29 A TKS és az AST sérelmezik továbbá, hogy az Elsőfokú Bíróság nem vette figyelembe a Bizottság által elkövetett azon hibát, hogy a közigazgatási eljárás során nem jelezte egyértelműen azt, hogy szerinte a kartell folytatódik. A Bizottság ezen mulasztása sérti a két vállalkozás jogos bizalmát.

A Bíróság álláspontja

- 30 A TKS és az AST által hivatkozott jogalap két részből áll. Az első a kartell időtartamával kapcsolatos bizonyítékoknak az értékelésére, a második e vállalkozások jogos bizalmának sérelmére vonatkozik.

- 31 Ami a jogalap első részét illeti, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 174. pontjában helyesen ítélte meg úgy, hogy a Bizottságnak nemcsak a kartell létezését, hanem annak időtartamát is bizonyítania kell.
- 32 Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 176. pontjában először rámutatott arra, hogy a kartell célja az volt, hogy az ötvözet felár kiszámítására szolgáló képletben a rozsdamentes acéllemezek termelői a végső árak emelése érdekében ugyanolyan referenciaértékeket használjanak. Az Elsőfokú Bíróság ezután ugyanennek az ítéletnek a 177. pontjában megállapította azt, hogy a vitatott határozatból az következik, hogy a kartell a madridi találkozón kezdődött, és hogy Európában – Spanyolország és Portugália kivételével — a TKS, az AST és a kartellben részt vevő egyéb vállalkozások 1994. február 1-jétől az eladásaikra ténylegesen alkalmazták az azokra a referenciaértékekre alapozott képlet alapján kiszámított ötvözet felárat, amely értékekben e találkozó során megállapodtak.
- 33 A megtámadott ítélet 178. pontjában az Elsőfokú Bíróság végül megállapította, hogy a TKS és az AST nem vitatták azt, hogy a vitatott határozat meghozataláig nem módosították azokat a referenciaértékeket, amelyekben az említett találkozón megállapodtak. Ugyanebben a 178. pontban az Elsőfokú Bíróság arra következtetett, hogy mivel a szóban forgó vállalkozások továbbra is alkalmazták ezeket a referenciaértékeket, az, hogy akkoriban a kartell alkalmazási időtartamáról nem hoztak kifejezett döntést, nem bizonyítja azt, hogy a kartell időszakos, és nem folyamatos.
- 34 Rá kell mutatni arra, hogy az a megállapítás, amelyet az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 178. pontjában tett, olyan tényértékelés, amelyet a fellebbezés keretében nem lehet megkérdőjelezni, mivel semmi nem bizonyítja azt, hogy a bizonyítékokat elferdítették, illetve hogy a tényállási elemeket jogilag helytelenül értelmezték volna.

- 35 E tekintetben a TKS és az AST azzal érvelnek, hogy az Elsőfokú Bíróság nem vett figyelembe egyéb olyan tényezőket, amelyek azt bizonyítják, hogy 1994 és 1998 között nem volt kartell, vagyis az általuk alkalmazott árak különbözőségét és a magatartások párhuzamosságát.
- 36 Meg kell azonban állapítani, hogy ezek a bizonyítékok vagy nem bírnak jelentőséggel, vagy teljesen elégtelenek az Elsőfokú Bíróság értékelésének megkérdőjelezésére.
- 37 Ami először is a TKS és az AST által az ügyfeleik felé alkalmazott árak különbözőségét és ingadozását illeti, amelyek állítólag azt mutatják, hogy a vállalkozások egymástól független piaci magatartást tanúsítanak, és hogy nincs összehangolás, meg kell állapítani – ahogyan az Elsőfokú Bíróság is helyesen tette a megtámadott ítélet 179. pontjában –, hogy ez az érv nem bír jelentőséggel. A szóban forgó árak ugyanis valójában a rozsdamentes acéllemezeknek e vállalkozások által érvényesített végső árai. Márpedig az a tény, hogy ezek az árak különbözőek voltak, és hogy azokat ez a két vállalkozás a figyelembe vett időszak során eltérő időpontokban alkalmazta, egyáltalán nem kérdőjelezi meg azt a megállapítást, amelyre a Bizottság és az Elsőfokú Bíróság jutottak, vagyis azt, hogy ezek az árak nagy részben olyan kartell eredményei, amelynek tárgya ezen árak képzésének egyik meghatározó eleme, az ötvözet felár.
- 38 Másrésztől, ami a magatartások állítólagos párhuzamosságát illeti, ez az érv sem kérdőjelezheti meg a kartell létezését, mivel van egy másik magyarázat. E tekintetben az Elsőfokú Bíróság helyesen állapíthatta meg a megtámadott ítélet 180. pontjában, hogy az ötvözet felár kiszámításához az említett vállalkozások által felhasznált képlet referenciaértékeinek azonossága azzal magyarázható, hogy olyan referenciaértékeket alkalmaznak, amelyeket közösen határoztak meg azokon a megbeszéléseken, amelyeket a termelők 1993 decemberében tartottak.

- 39 Következésképpen meg kell állapítani, hogy az Elsőfokú Bíróság nem alkalmazta tévesen a jogot akkor, amikor a megtámadott ítélet 174–178. pontjában megállapította, hogy a Bizottság helyesen ítélhette úgy, hogy a jogsértés négy évig tartott, vagyis a madridi találkozótól a vitatott határozat meghozataláig, és hogy a megtámadott ítélet ezen a ponton kellően indokolt.
- 40 Ami pedig a jogalap második, a TKS és az AST jogos bizalmának állítólagos sérelmével kapcsolatos részét illeti, rá kell mutatni arra, hogy szemben azzal, amit a TKS és az AST állítanak, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 215. pontjában megállapította, hogy nem lehet kifogásolni a Bizottság részéről azt, hogy a jogsértést anélkül minősítette folytatólagosnak, hogy erről a feleket a közigazgatási eljárás alatt tájékoztatta volna. Az Elsőfokú Bíróság azzal támasztotta alá álláspontját, hogy a második kifogásközlésének 50. pontjában a Bizottság megjegyzi, hogy „az összejárás a madridi találkozóval kezdődött, és azóta is tart”.
- 41 Ráadásul rá kell mutatni arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a bizalomvédelem elvére nem hivatkozhat az a személy, aki nyilvánvalóan megsértette a hatályos szabályozást (a C-96/89. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 1991. május 16-án hozott ítélet [EBHT 1991., I-2461. o.] 30. pontja). Ebből kifolyólag, ahogyan arra a főtanácsnok is helyesen rámutatott indítványának 112. pontjában, az a vállalkozás, amely szándékosan versenyellenes magatartást tanúsít, nem hivatkozhat ennek az elvnek a sérelmére azon az alapon, hogy a Bizottság nem közölte vele egyértelműen azt, hogy a magatartása jogsértésnek minősül.
- 42 A fenti megfontolásokból következik, hogy a TKS és az AST által a jogsértés időtartamára vonatkozó jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A bírság összegének további csökkentésének hiánya miatti téves jogalkalmazásra alapított jogalapról

A felek érvei

- 43 Harmadik jogalapjukkal a TKS és az AST azzal érvelnek, hogy mivel elismerték annak a tényállásnak a valószerűségét, amelyen a vitatott határozat alapul, ahogyan azt az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 262. és 268. pontjában megállapította, ugyanolyan bírságcsökkentésben kellene részesülniük, mint azoknak a vállalkozásoknak, amelyek ezen túlmenően kifejezetten elismerték a jogsértés megtörténtét. A Bizottsággal történő együttműködésük mértéke tekintetében ezen vállalkozások között nem lehet különbséget tenni, és a magatartásuk miatt nem lehet a reájuk kiszabott bírságokat eltérően csökkenteni.
- 44 A TKS és az AST szerint a kartell ügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló a bizottsági közleményből (HL 2002. C 45., 3. o.), valamint ennek a közleménynek a korábbi változatából (HL 1996. C 207., 4. o., a továbbiakban: engedékenységi közlemény) az következik, hogy a bírság csökkentéséhez elég, ha az érintett vállalkozások bizonyítékokat szolgáltatnak, és ebből következően elismerik a tények valószerűségét. Nem szükséges, hogy a vállalkozások ezeket a tényeket jogilag értékeljék, és így elismerjék részvételüket a jogsértésben. A tények jogi értékelése és az ebből következő jogsértés megállapítása kizárólag a Bizottság feladata.
- 45 Ebből kifolyólag a Bizottság nem csökkentheti tovább annak a vállalkozásnak a bírságát, amely elismeri a tények jogi minősítését, vagy kifejezetten elismeri a részvételét a jogsértésben. A bírság csökkentése ilyen körülmények között sérti a védelemhez való jogot, mivel ez annak a vállalkozásnak a büntetését jelenti, aki úgy döntött, hogy a jogsértés tényét vitatva védekezik.

- 46 A TKS továbbá azzal érvel, hogy nem vitatja a részvételét a jogsértésben, a jelen esetben az összehangolt magatartásban, amikor azzal érvel, hogy a döntéseit önállóan hozta meg. Az AST pedig kizárólag a „megállapodás”-nak történő minősítést vitatta, és nem azt, hogy a kartell a versenyjogba ütközik.
- 47 Következésképpen a TKS és az AST úgy ítélik meg, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot akkor, amikor a megtámadott ítélet 260–281. pontjában nem csökkentette tovább a rájuk kiszabott bírságot, az Usinorra és a Avestara kiszabott bírsághoz hasonlóan.

A Bíróság álláspontja

- 48 Annak megállapításához, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot akkor, amikor kevésbé csökkentette a TKS-re és az AST-re kiszabott bírságot, mint az Usinorra és az Avestara kiszabott bírságot, a Bíróságnak azzal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára kell utalni, hogy az előzetes vizsgálati jogosítványok és a közigazgatási eljárások tekintetében milyen terjedelmű a Bizottság hatásköre, figyelembe véve a védelemhez való jog tiszteletben tartásának szükségességét.
- 49 A 374/87. sz., az Orkem kontra Bizottság ügyben 1989. október 18-án hozott ítélet (EBHT 1989., 3283. o.) 34. és 35. pontjának megfelelően a Bizottság kötelezhet arra egy vállalkozást, hogy az ezen intézmény által ismert tényekről minden szükséges információt megadjon, de nem kötelezheti e vállalkozást olyan válaszadásra, amely révén ez utóbbi kénytelen lenne elismerni azon jogsértés tényét, amelynek bizonyítása a Bizottság feladata.

50 Azonban még ha a Bizottság nem is kötelezhet egy vállalkozást arra, hogy elismerje egy jogsértésben való részvételét, semmi nem akadályozza meg abban, hogy a bíróság összegének meghatározásakor e vállalkozásnak a jogsértés bizonyítása céljából nyújtott önkéntes segítségét figyelembe vegye.

51 E tekintetben a C-298/98 P. sz., a Finnboard kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletből (EBHT 2000., I-10 157. o.), konkrétan annak 56., 59. és 60. pontjából az következik, hogy a Bizottság a bíróság összegének meghatározása érdekében tekintetbe veheti az érintett vállalkozás által a jogsértés könnyebb bizonyításához nyújtott segítséget, és különösen azt a tényt, hogy a vállalkozás elismerte részvételét a jogsértésben. Jelentősen csökkentheti az ily módon őt segítő vállalkozásra kiszabott bírság összegét, és számottevően kisebb csökkentést alkalmazhat egy másik olyan vállalkozással szemben, amely pusztán nem tagadta azokat a fő tényállási elemeket, amelyekre a Bizottság a kifogásait alapozta.

52 Ahogyan arra a főtanácsnok is rámutatott indítványának 140. pontjában, ki kell emelni azt, hogy a felrótt jogsértés elismerése teljesen önkéntes alapon történik az érintett vállalkozás részéről. Ez utóbbi semmiképpen nem köteles elismerni a kartell létezését.

53 Ezért meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem sértette meg a védelemhez való jogot azzal, hogy az alacsonyabb összegű bírság kiszabásánál figyelembe vette az érintett vállalkozás vele folytatott együttműködésének mértékét, beleértve a jogsértés elismerését.

54 Ilyen értelemben kell értelmezni az engedékenységi közleményt, különösen annak D. pontját, amely szerint a Bizottság 10–50%-kal csökkentheti egy vállalkozásra kiszabott azon bírság összegét, amelyet az együttműködés hiányában szabott volna ki, amennyiben ez a vállalkozás nem vitatja azoknak a tényeknek a valósságát,

amelyekre a Bizottság vádjait alapozza. Így az érintett vállalkozás által tanúsított, esetleg bírságsökkentés alapjául szolgáló együttműködés nem csupán a tények természetének elismerésére korlátozódik, hanem a jogsértésben való részvétel elismerésére is kiterjed.

- 55 A jelen esetben az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 261. pontjában megállapította, hogy a vitatott határozat szerint kizárólag az Usinor és az Avesta ismerték el a jogsértés létezését, míg a TKS és az AST tagadták magatartásuk összehangolását, és ebből kifolyólag nem ismerték el a jogsértést. Az Elsőfokú Bíróság rámutatott arra, hogy a Bizottság ebből arra következtetett, hogy a TKS és az AST együttműködése korlátozottabb volt, mint az Usinoré és az Avestáé, és ez nem indokolt akkora bírságsökkentést, mint amelyet ez utóbbiak esetében alkalmazott.
- 56 Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 263. pontjában rámutatott arra, hogy a TKS azt állította, hogy az ötvözet felárra vonatkozó döntéseit önállóan hozta meg. Ugyanennek az ítéletnek a 264. pontjában ebből az Elsőfokú Bíróság arra következtet, anélkül hogy tévesen alkalmazná a jogot, hogy a TKS ezzel hallgatólagosan, de szükségszerűen azt állította, hogy az összehangolt magatartás megállapításához szükséges koordinálás és együttműködés nem állt fenn. Az említett ítélet 266. pontjában az Elsőfokú Bíróság ebből arra következtetett, hogy nem lehet úgy tekinteni, hogy ez a vállalkozás kifejezetten elismerte volna a jogsértésben való részvételét.
- 57 Ami az AST-t illeti, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 268. pontjában rámutatott arra, hogy ez a vállalkozás ugyan elismerte azoknak a tényeknek a valóságát, amelyeket a Bizottság alapul vett, az összehangolt magatartás létezését azonban nem.
- 58 Ebben a tekintetben meg kell állapítani azt, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 269. pontjában megalapozottan utasította el az AST azon érvelését, amely szerint ilyen elismerés meglétére lehet következtetni abból, hogy nem vitatta azt,

hogy a magatartását összehangolt magatartásnak lehet minősíteni. Ugyanennek az ítéletnek a 270. pontjában az Elsőfokú Bíróság ugyanis helyesen tett különbséget egy jogsértés kifejezett elismerése, valamint a jogsértés vitatásának pusztá hiánya között, amely nem segíti elő a Bizottság azon feladatát, hogy a közösségi versenyjogba ütköző jogsértéseket felfedje és megtorolja.

- 59 Hozzá kell tenni, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen hivatkozott az engedékenységi közleményre, mivel ennek a közleménynek a 2002-es változatát a megtámadott ítélet meghozatalának időpontjában még nem fogadták el. Ezzel kapcsolatosan az Elsőfokú Bíróság azt is helyesen ítélte meg az említett ítélet 275. pontjában, hogy az a tény, hogy az említett közlemény kifejezetten rendelkezik a jogsértésnek az eljárás viszonylag korai szakaszában történő elismerésének lehetőségéről, nem zárja ki azt, hogy ez az elismerés egy későbbi szakaszban történjen meg, a kifogásoknak az érintett vállalkozással történő közlése előtt vagy után, és hogy a Bizottság tekintetbe vegye ezt az elismerést a bírság összegének csökkentéséhez.
- 60 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen ítélte úgy, hogy a jogsértés kifejezett elismerése alapján a bírságot tovább lehet csökkenteni, és következtetett arra, hogy a TKS és az AST részéről ilyen elismerés hiányában e két vállalkozás által a Bizottság irányában tanúsított együttműködés mértéke nem indokol olyan mértékű bírságcsökkentést, mint amelyet az Usinor és az Avesta esetében alkalmazott.
- 61 Következésképpen a TKS-re és az AST-re kiszabott bírság további mérséklésének hiányára alapított jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az átalányösszegű bírság alkalmazása során elkövetett téves jogalkalmazásra alapított jogalapról

A felek érvei

- 62 A TKS a második, az AST az első jogalapjában azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 189–192. pontjában tévesen alkalmazta a jogot akkor, amikor nem vette figyelembe, hogy a bírság kiszabásának napján, 1998. január 21-én a három érintett vállalkozás (azaz a TKS, a Thyssen korábbi rozsdamentes acéllemez részlege és az AST) ugyanahhoz a vállalkozáscsoporthoz tartozott, és ezért egyetlen, a TKS irányítása alatt álló gazdasági egységet alkotott.
- 63 A TKS és az AST azzal érvelnek, hogy amikor a Bizottság a bírságot átalányként és egységesen számolja ki, ezt az összeget gazdasági egységként köteles alkalmazni. Azáltal, hogy a TKS mindhárom egységére bírságot szabtak ki, a TKS-re valójában háromszor magasabb bírságot, mint a többi érintett vállalkozásra, azaz az Acerinoxra, az ALZ NV-re, az Avestára és az Usinorra.
- 64 Az AST hozzáteszi, hogy két külön bírság kiszabása – az egyik a TKS-re, a másik pedig reá — nem indokolt az Elsőfokú Bíróság T-354/94. sz., Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítélet (EBHT 1998., II-2111. o.) fényében, tekintettel egyfelől arra, hogy amikor teljes részesedést szerzett az AST-ben, a TKS tudott arról, hogy ez utóbbi részt vett a kartellben, mivel annak maga a TKS is tagja volt, és másfelől arra, hogy az AST elhanyagolhatóan rövid ideig volt csak önálló, amikor a kartell megkezdte működését, elhanyagolható volt.

- 65 A TKS azzal érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság megtagadta az igazságszolgáltatást, és elégtelenül indokolta a megtámadott ítéletet azzal, hogy csak a TKS és az AST közötti kapcsolatot vizsgálta, és nem foglalkozott arra vonatkozó joggalapjával, hogy ő a korábban a Thyssen tulajdonában lévő rozsdamentes acéllemezek részlegével egy csoportot alkotott, valamint azzal, hogy a Thyssenre és reá külön bírságot szabott ki.

A Bíróság álláspontja

- 66 E tekintetben ki kell emelni azt, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 189. és 191. pontjában helyesen ítélte úgy, hogy egy vállalkozásnak a versenyszabályok megsértéséért megállapítandó felelőssége attól függ, hogy ez a vállalkozás önállóan járt-e el, vagy pedig pusztán az anyavállalatának az utasításait hajtotta végre. Az Elsőfokú Bíróság az említett 189. pontban helyesen mutat rá arra, hogy ez utóbbi esetben meg lehet állapítani az anyavállalat felelősségét a vállalkozás versenyellenes magatartásáért.
- 67 Ezzel szemben, amikor egy kartellben részt vevő csoport vállalkozásai önállóan jártak el, a Bizottság mindegyikre szabhat ki bírságot, kiindulópontként egy átalányösszegű bírságot alapul véve.
- 68 A jelen esetben az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 191. pontjában megállapította, hogy a TKS és az AST nem vitatják azt, hogy a kartell teljes időtartama alatt önállóan jártak el, és ezt a megállapítást a fellebbezésekben sem kérdőjelezik meg. Következésképpen a Bizottság e vállalkozások mindegyikére alkalmazhatta az átalány-alapösszeget, és egy, a jogsértés időtartamának megfelelő összeget, és az említett vállalkozások mindegyikétől követelhetette az így kiszámított bírságot, mivel mindketten különálló jogi személyek maradtak a kartell kezdetétől

fogva. Ilyen körülmények mellett az Elsőfokú Bíróság nem alkalmazta tévesen a jogot akkor, amikor a megtámadott ítélet 192. pontjában megállapította, el kell utasítani az AST és a TKS azon jogalapját, amely szerint egyetlen átalányösszegű bírságot kellett volna a csoport egészére kivetni.

69 Ami az AST-nek a fent hivatkozott Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre alapozott érvét illeti, elég rámutatni arra, hogy ezt az ítéletet a Bíróság hatályon kívül helyezte az AST által hivatkozott pontjában. A Bíróság ugyanis úgy ítélte meg, hogy az a tény, hogy az anyavállalat mindenképpen tudhatott arról, hogy az általa megszerzett leányvállalatok részt vettek egy kartellben, mivel abban ő maga is részt vett, önmagában még nem elég ok arra, hogy az ezen vállalkozások által a tulajdonszerzést megelőzően elkövetett jogsértésekért való felelősségét megállapítsák (lásd a C-286/98. P. sz., Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-9925. o.] 39. pontját).

70 Ami pedig a TKS azon kifogását illeti, hogy az Elsőfokú Bíróság nem válaszolt azzal kapcsolatos érvére, hogy a TKS és a Thyssen rozsdamentes acéllemezek részlege egy csoportba tartoznak, meg kell állapítani, ahogyan a főtanácsnok is rámutatott az indítványának 91. és 93. pontjában, hogy dönthetett úgy az Elsőfokú Bíróság pergazdaságossági okokból, hogy arra külön nem válaszol. Mivel ugyanis az Elsőfokú Bíróság már megsemmisítette a vitatott határozat 1. cikkét annyiban, amennyiben az megállapította a TKS felelősségét a Thyssen által elkövetett jogsértésért, és következésképpen megváltoztatta a TKS-re ugyanezen határozat 2. cikke szerint kiszabott bírság összegét, ezzel helyt adva ez utóbbinak azon jogára alapított jogalapjának, hogy a Thyssen cselekményeivel kapcsolatban hallgassák őt meg, az Elsőfokú Bíróság nem volt köteles megvizsgálni az ugyanezen eredményre irányuló másik jogalapot.

71 Következésképpen az átalányösszegű bírság helytelen alkalmazására vonatkozó jogalapot mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

72 Mivel a TKS és az AST által a fellebbezésük alátámasztására felhozott jogalapok egyike sem megalapozott, azokat el kell utasítani.

A csatlakozó fellebbezésről

A csatlakozó fellebbezés első jogalapjáról, amely a bizonyítékok elferdítésén és a Thyssen felelősségének a TKS-re hártásával kapcsolatos téves jogalkalmazáson alapul

A felek érvei

- 73 A Bizottság azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság túl szűken értelmezte a TKS 1997. július 23-i nyilatkozatát, amelyben hozzájárult ahhoz, hogy a Thyssennek felrótt 1993 utáni tényekért megállapítsák a felelősségét, annak ellenére, hogy ez utóbbinak a rozsdamentes acéllemezek szektorában kifejtett tevékenységeit reá csak 1995. január 1-jétől ruházták át.
- 74 A Bizottság szerint az Elsőfokú Bíróság elferdítette e nyilatkozat tartalmát azzal, hogy a megtámadott ítélet 64. pontjában helytelenül megállapította, a nyilatkozatot nem lehet úgy értelmezni, hogy a felelősség említett elismerésén felül magában foglalja azt, hogy a TKS lemond arról a jogáról, hogy a Thyssen magatartásával kapcsolatban meghallgassák.
- 75 A Bizottság úgy véli, hogy az Elsőfokú Bíróság nem vizsgálta meg a maguk teljességében az 1997. július 23-i nyilatkozathoz vezető dokumentumokat, és elferdítette azokat.

- 76 Ily módon a Bizottság azzal érvel, hogy mind az első kifogásközlésre adott válaszában, mind az 1996. december 17-i levelében a TKS az észrevételeit a saját és a Thyssen nevében tette ez utóbbi 1995. január 1-je előtti tevékenységeit illetően. Ráadásul a második kifogásközlésre adott válaszában a TKS hivatkozik az említett tevékenységekkel kapcsolatos 1996. december 17-i levelére. Ezenkívül a Thyssen úgy válaszolt a két kifogásközlésre, hogy csupán a TKS észrevételeire utalt, és csak „rendkívüli elővigyázatossággal”. A Thyssen egyébként azt állította, hogy a Bizottság nem folytathat eljárást párhuzamosan a TKS ellen és vele kapcsolatban.
- 77 A Bizottság ehhez hozzáteszi, a második kifogásközlés rámutat arra, hogy a TKS felvállalta a felelősséget a Thyssen azon magatartásáért, amelyeket ez utóbbi tevékenységeinek 1995. január 1-jén történő átruházását megelőzően tanúsított, valamint hogy a Krupp magatartásáért való felelősséget is magára vállalta.
- 78 A Bizottság szerint nincsen jelentősége annak, hogy a második kifogásközlést külön megküldték a TKS és a Thyssen részére, és hogy e két vállalkozás ezekre külön válaszolt. Ez utóbbiak ugyanis csak teljesen formálisan válaszoltak. Ha maradtak volna kétségek, azokat eloszlatna volna az, hogy miután erre a közlésre megkapta az említett vállalkozások választát, a Bizottság újfent megkérte a TKS-t arra, hogy erősítse meg, felvállalja a felelősséget a Thyssen 1993 óta tanúsított magatartásáért.
- 79 A Bizottság azzal is érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság nem vette figyelembe azokat a kivételes körülményeket, amelyek lehetővé tették számára azt, hogy egy jogsértésért megállapítsa annak elkövetőjétől eltérő jogi személy felelősségét. Először is a TKS a Thyssen jogi és gazdasági utódja. Ezután e két vállalkozás magatartását egyértelműen egységes fellépés jellemezte a Thyssennek a TKS-re átruházott részlegét illetően.

Végül ez utóbbi nyilatkozatokat tett a Thyssen nevében a közigazgatási eljárás során. A Bizottság hozzáteszi, hogy az ítélkezési gyakorlat alátámasztja azon álláspontját, hogy szabhatott ki a Thyssen magatartásáért a TKS-re bírságot.

A Bíróság álláspontja

- 80 Meg kell vizsgálni, hogy az Elsőfokú Bíróság annak megállapításával, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat nem foglalta magában azt, hogy a TKS lemondott a meghallgatáshoz való jogáról, elferdítette-e ezt a bizonyítékot, valamint esetleg a jelen ítélet 76. és 77. pontjában említett dokumentumokat, és hogy ebből kifolyólag tévesen alkalmazta-e a jogot.
- 81 E tekintetben az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 62. pontjában kiemelte, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat fényében nem vitatott, hogy a Bizottság kivételesen jogosult volt megállapítani a TKS felelősségét a Thyssennek felrótt, 1993 decemberét követően ez utóbbi tevékenységeinek a TKS-re 1995. január 1-jén történő átruházásáig tanúsított magatartásért.
- 82 Azonban az Elsőfokú Bíróság jogosan állapította meg a megtámadott ítélet 63. pontjában azt, hogy mivel ez a nyilatkozat kivételt alkot az alól az elv alól, hogy természetes vagy jogi személyt kizárólag a neki személyesen felróható tényekért lehet felelősségre vonni, azt megszorítóan kell értelmezni. Az Elsőfokú Bíróság ebből helyesen következtetett arra, hogy ellenkező jelzése hiányában nem lehet úgy tekinteni, hogy az ilyen nyilatkozatot tévő személy lemondott a védelemhez való jogának a gyakorlásáról.

- 83 Meg kell mégis vizsgálni azt, hogy az 1997. július 23-i nyilatkozat értelmezésével az Elsőfokú Bíróság elmulasztott-e figyelembe venni e nyilatkozattal kapcsolatos egyéb bizonyítékokat.
- 84 A Bizottság szerint a TKS-nek a két kifogásközlésre adott válaszából és az 1996. december 17-i leveléből az következik, hogy ez a vállalkozás a saját nevében tett nyilatkozatokat a tevékenységeiről és a Thyssentől átvett, a Thyssen felvásárlását megelőző tevékenységekről. Ami pedig ez utóbbi vállalkozást illeti, ő maga utalt a TKS válaszára. Következésképpen azt, hogy a TKS az 1997. július 23-i nyilatkozatában kinyilvánította, hogy magára vállalja a felelősséget a Thyssen 1995. január 1-jét megelőző magatartásáért, úgy kell tekinteni, hogy a TKS elfogadta azt, hogy fizeti a Thyssen magatartásáért a Bizottság által indított eljárásban reá kiszabott bírságot. Ebből kifolyólag ezt a nyilatkozatot nem lehet úgy értelmezni, hogy a TKS csak azzal a feltétellel vállalt magára ilyen felelősséget, hogy ezzel a témával kapcsolatban újra meghallgatják.
- 85 Meg kell tehát állapítani, hogy az 1996. december 17-i levelében a TKS nem jelölte meg kifejezetten azt, hogy a Thyssen nevében is nyilatkozik. Ráadásul a TKS válaszát az első kifogásközlésre a TKS nevében és érdekében eljárva adták. Ilyen körülmények között, és annak ellenére, hogy a TKS e dokumentumokban a Thyssen bizonyos, az 1995-ös átruházásukat megelőző tevékenységeire vonatkozó megjegyzéseket is tett, az 1997. július 23-i nyilatkozat nem foglalta magában azt, hogy a TKS úgy véli, e tekintetben teljesen és kellőképpen védekezett, úgy, hogy a Bizottság megalapozottan szabhat ki reá bírságot a Thyssen magatartásáért anélkül, hogy ezzel kapcsolatban újra meghallgatná.
- 86 Mivel a Bizottság külön kifogásközlést intézett a TKS-hez és a Thyssenhez, és mivel ezek a vállalkozások külön válaszoltak a nekik külön-külön felrőtt magatartásokkal kapcsolatban, a Bizottságnak meg kellett volna kérdeznie és hallgatnia a TKS-t a Thyssen magatartásával kapcsolatban, még mielőtt megállapította felelősségét e magatartás miatt, és a Thyssennek felrőtt jogsértés miatt bírságot szabott ki reá.

- 87 Következésképpen meg kell állapítani, hogy az Elsőfokú Bíróság egyáltalán nem ferdítette el az 1997. július 23-i nyilatkozat tartalmát és a TKS által a Bizottság részére szolgáltatott további bizonyítékokat. Nem alkalmazta tévesen a jogot annak megállapításával, hogy a felelősség felvállalása a Thyssen magatartásáért nem foglalja magában azt, hogy a TKS lemondott volna arról, hogy azzal kapcsolatban őt meghallgassák.
- 88 Ami pedig a Bizottság által megjelölt és a jelen ítélet 79. pontjában ismertetett kivételes körülményeket illeti, legelőször is elég rámutatni arra, hogy a TKS nem a Thyssen gazdasági utódja, mivel ez utóbbi a vitatott határozat meghozataláig továbbra is létezett mint különálló jogi személy. Az az egységes fellépés, amely a Thyssen és a TKS 1995. január 1-jét követő magatartását jellemezhetette, nem igazolja a TKS felelősségének megállapítását a Thyssennek ezen időpontot megelőző magatartásáért a jelen ítélet 82. pontjában felidézett elv miatt, amely szerint egy jogi személyt kizárólag a neki személyesen felróható tényekért lehet felelősségre vonni. Ami végül a TKS-nek a Thyssen tevékenységeire vonatkozóan a közigazgatási eljárás folyamán tett nyilatkozatait illeti, a jelen ítélet 85. és 86. pontjában már szerepelt, hogy azok alapján nem lehet megállapítani a TKS felelősségét a Thyssen ezen időpontot megelőző magatartásáért.
- 89 Következésképpen a Bizottságnak a csatlakozó fellebbezése alátámasztására előterjesztett első jogalapját el kell utasítani.

A csatlakozó fellebbezés második és harmadik jogalapjáról, amelyek azon alapulnak, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvét nem sértették meg, és e jog gyakorlását nem akadályozták

A felek érvei

- 90 A második jogalapjában a Bizottság azzal érvel, hogy nem sértette meg a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvét, mivel a második kifogásközlésnek a

11. F. pontja megemlíti, hogy a TKS felelőssé vált a Thyssennek a tevékenységei átruházását megelőző magatartásáért, és hogy ezenkívül megkérte a TKS-t arra, hogy újfent és kifejezetten erősítse meg, hogy ezt a felelősséget felvállalja.

- 91 A harmadik jogalapjában a Bizottság azzal érvel, hogy a TKS védelemhez való jogának gyakorlását nem akadályozták, ahogyan az ez utóbbi által a közigazgatási eljárás során tett válaszaiból és megjegyzéseiből is következik. A jogalap alátámasztására a Bizottság a C-395/96. P. és C-396/96. P. sz., *Compagnie maritime belge transports* és társai kontra Bizottság ügyben 2000. március 16-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-1365. o.) 142–146. pontjára hivatkozik. A Bizottság kiemeli, hogy abban az ügyben, amelyben ezt az ítéletet meghozták, a kifogásközlés a jogsértés elkövetőjeként kizárólag az *Associated Central West Africa Lines*-t jelölte meg, amely egy tengeri konferencia, és nem annak tagjait. A Bizottság megemlíti még az Elsőfokú Bíróságnak a T-137/94. sz., *ARBED* kontra Bizottság ügyben 1999. március 11-én hozott ítéletét (EBHT 1999., II-303. o.). A Bizottság azzal érvel, hogy az *ARBED SA*-hoz hasonlóan, amelynek az Elsőfokú Bíróság szerint meg lehetett állapítani a felelősségét leányvállalata, a *TradeARBED SA* magatartásáért azon az alapon, hogy ő válaszolt a kifogásközlésre és az ez utóbbinak címzett adatkérésre, a TKS a Thyssen nevében nyilatkozott, ez utóbbi pedig e nyilatkozatokra maga is utalt.

A Bíróság álláspontja

- 92 E tekintetben meg kell állapítani azt, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen ítélte a megtámadott ítélet 55. és 56. pontjában úgy, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása minden olyan eljárásban, amely szankció kiszabásához vezethet, alapelv, amelyet az ESZAK-Szerződés 36. cikkének első bekezdése biztosít. Helyesen

mutatott rá arra, hogy ennek az elvnek a tényleges érvényesítése megköveteli azt, hogy az érdekelt vállalkozás a közigazgatási eljárástól kezdődően megfelelően ismertethesse álláspontját az állított tények és körülmények valószerűségéről és relevanciájáról, valamint a Bizottság által az állításainak alátámasztására felhasznált dokumentumokról. Az Elsőfokú Bíróság ugyanennek az ítéletnek az 57. pontjában kifejtette, hogy általában a jogsértés elkövetésének időpontjában az érintett vállalkozást irányító természetes vagy jogi személynek kell a jogsértésért felelnie, még akkor is, ha a jogsértést megállapító határozat meghozatalakor a vállalkozás működtetéséért más személy felel. Ugyanebben a tekintetben lényeges ehhez hozzátenni azt, hogy a kifogásközlésnek – jelentőségére tekintettel — egyértelműen meg kell jelölnie azt a jogi személyt, akire később bírság szabható ki, és azt ez utóbbinak kell címezni (lásd többek között a C-176/99. P. sz., ARBED kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-10 687. o.] 21. pontját).

93 Mivel ezen elveknek megfelelően a Bizottság külön kifogásközlést címzett a Thyssennek és a TKS-nek, kétséges lehetett, hogy mely tényeket lehet ez utóbbinak felróni, és hogy e vállalkozásnak védekeznie kell-e a Thyssennek külön címzett kifogásközlésben felrótt tényekkel kapcsolatban. E tekintetben a második kifogásközlésben annak a ténynek a megemlítése, hogy a Thyssennek a TKS létrehozását megelőző magatartásáért ez utóbbi a felelős, nem oszthatta el teljesen ezt a kétséget. Egyébként, ahogyan a jelen ítélet 84–86. pontjából is adódik, bár a felelősségvállalás kérdését tisztázhatta az annak megerősítésére irányuló megkeresés, hogy a TKS felelősséget vállalt a Thyssen után, valamint a TKS ezzel kapcsolatos nyilatkozata, ezek nem tették teljesen érdektelenné azt a kérdést, hogy a TKS kifejthette-e álláspontját a Thyssennek felrótt minden, 1993 és 1995 közötti tényről.

94 Mivel a Bizottság külön kifogásközlést címzett a Thyssennek és a TKS-nek, csak akkor tarthatta volna teljesen tiszteletben ez utóbbi védelemhez való jogát, ha a

második kifogásközlést követően felhívta volna arra, hogy közölje, kíván-e még valamit előadni külön a Thyssennek címzett kifogásokkal kapcsolatban.

95 Következésképpen még akkor is, ha a TKS ténylegesen részletesen nyilatkozott a Thyssen 1995. január 1-je előtti magatartásáról, a Bizottság olyan eljárási hibát követett el, amelyre a TKS alappal hivatkozhatott. Emiatt az Elsőfokú Bíróság helyesen állapította meg a megtámadott ítélet 66. pontjában azt, hogy a Bizottság nem tette a TKS számára lehetővé azt, hogy a Thyssennek felrótt tények valószerűségéről és relevanciájáról megtegye észrevételeit, és hogy ezért a TKS e tekintetben nem gyakorolhatta védelemhez való jogát.

96 Ehhez hozzá kell tenni, hogy a Bizottság által hivatkozott ítélkezési gyakorlat, vagyis az Elsőfokú Bíróság fent hivatkozott ARBED kontra Bizottság ügyben hozott ítélete és a Bíróság fent hivatkozott Compagnie maritime belge transports és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélete semmiképpen nem támaszthatják alá azt az érvelést, amellyel kapcsolatban ezekre az ítéletekre hivatkoztak. Az Elsőfokú Bíróság ítéletét ugyanis a Bíróság fellebbezés alapján hatályon kívül helyezte. A Bíróság többek között az említett Compagnie maritime belge transports és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre hivatkozva úgy ítélte meg, hogy az Elsőfokú Bíróság helytelenül állapította meg: az, hogy a Bizottság nem küldött kifogásközlést az ARBED SA részére annak ellenére, hogy a Bizottság bírságot szabott ki rá a TradeARBED SA leányvállalata magatartásáért, nem indokolta a bizottsági határozat megsemmisítését a védelemhez való jog megsértése miatt (lásd a Bíróság fent hivatkozott ARBED kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 24. pontját).

97 Következésképpen a Bizottság által a csatlakozó fellebbezése alátámasztására felhozott második és harmadik jogalapot el kell utasítani.

- 98 Mivel a Bizottság által a csatlakozó fellebbezése alátámasztására felhozott egyik jogalap sem megalapozott, a csatlakozó fellebbezést el kell utasítani.

A költségekről

- 99 Az eljárási szabályzat 69. cikke 2. §-ának első bekezdése szerint, amelyet ugyanezen szabályzat 118. cikke alapján a fellebbezési eljárásra is alkalmazni kell, a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Azonban ez utóbbi cikk 3. §-ának első bekezdése szerint részleges pernyertesség esetén a Bíróság határozhat úgy, hogy mindegyik fél maga viselje saját költségeit. Mivel a TKS és az AST fellebbezésük tekintetében, a Bizottság pedig csatlakozó fellebbezése tekintetében pervesztes lett, úgy kell határozni, hogy mindegyik fél maga viseli saját költségeit.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A fellebbezést és a csatlakozó fellebbezést elutasítja.**

- 2) A ThyssenKrupp Stainless GmbH, a ThyssenKrupp Acciai speciali Terni Spa és az Európai Közösségek Bizottsága maguk viselik saját költségeiket.**

Aláírások